

slovenskim šolam, ki jim je došla naloga, tudi telo vaditi svojim učencem.

Na prodaj je pri vseh bukvarjih po 80 kr., tudi od Matice jo dobí, kdor najmanj 5 iztisov ob enem naroči. — Pri tej priliki naj še enkrat naznamo, da je pri bukvarjih še nekoliko iztisov I. dela na prodaj po 40 krajc.

Oznanilo in prošnja Matice slovenske.

Trije zemljovidi: „Poljuti, Evropa in Avstrija“, ki jih dobodo Matičini udje, so dovršeni in se že razpošiljajo gosp. poverjenikom, ktere lepo prosimo, da jih kmalu razdelé v svojem okrogu in sicer tako, kakor kaže imenik, tiskan v „Letopisu“. Ker nam je pa od tistega časa, ko so bile razposlane knjige, bilo naznanjeno, da so nekteri udje premenili svoje bivališče, zato smo te premene in nove ude zapisali na posebne listke, ktere smo vteknili med zemljovide. Naj toraj gg. poverjeniki blagovolijo paziti na te listke in ravnati se po njih. Prodajajo se ti zemljovidi po 35 kr.

Iz odbora Matice slovenske v Ljubljani
8. februarja 1870.

Dr. E. H. Costa, prvosednik.
A. Lésar, odbornik in tajnik.

Predpustnica.

Iz Podbrezj.

Tukajšnji kovač Š. Poljanec in neki Bohinec sta se med seboj norčevala; med temi burkami reče kovač Bohincu: „koliko staviva, da te snem?“ Bohinec odgovori: „norec! 5 bokalov vina“. Kovač, s to stavbo zadovoljen, mu velí, naj se izzuje in na stol vleže. Ker je pa imel vmazane noge, mu resno zapové: „Prasè! noge si pojdi prej umiti; misliš, da te bom tacega jedel?“ Bohinec gré hitro nog umivat. Ko nazaj pride, vleže se na stol in kovač mu pod stolom roke vkupaj zveže, dva moža ga pa še držita. Zdajci ga kovač na nogi v palec hudo vgrizne. Bohinec strašno zavpije in kovača prosi, naj ga za božjo voljo pusti, saj rad stavo plača. Ljudijedec potem odjenja; in zbrana družbica z velikim smehom stavo pije, le Bohinec jih nevoljno gleda in svoj palec — omiluje.r.

Dopisi.

Iz Koroškega 1. sveč. — Bralci naši že vedó, da imamo po več krajih gornjega Koroškega sila veliko snega; padlo ga je večidel po 10 čevljev na debelo in še više, kajti nektare hiše bolj na samem so s snegom popolnoma zasute, da se ne more do njih, in se ne vé, ali reveži v njih še živé ali ne. Zdaj pa je vrh tega nastopil še tako silen mraz, kakoršnega že več let ne pomnimo, — 28 stopinj! To je strašno. Tiči zmrznjeni padajo spod neba.

Iz Trsta 3. sveč. D. (*Čitalnica Rojanska*) je napravila v spomin našemu Vodniku „besedo“. Predsednik g. Požar jo je odprl z lepim ogovorom. Pri tej priliki smo z vsklikom izvolili našega iskrenega buditelja in slavnega pesnika Ivana Koseskega za častnega uda. Bog ga živi še leta in leta domovini naši na slavo! Dobra misel je bila to, da ob enem, ko se je slavil Vodnik, se je čestitalo Koseskemu, ki je prvi zapel pesem prekrasno: „Slovenija“. — Potem pa so se vrstile deklamacije; zbor je pel „Strunam“; kmečka deklica je ljubeznjivo govorila o Slomšeku in Strosmajerju; zbor je zapel „Sablico“, potem pa se je ponavljala glediška igra „Čapek“, za igro je bila tombola, po tomboli pa ples v veliko veselje mladini naši.

Vsi prostori so bili prepolni, in staro in mlado jako navdušeno. Narod naš se čedalje živejše zaveda narodnosti slovenske. Bog ga živi!

Iz Matarije na Primorskem 31. pros. — č. *) — Seme, ki ga je nepozabljivi bivši minister Potocki sejal za povzdigo kmetijstva s tem, da je učiteljem ljudskih šol izročil poduk kmetijstva, že pri nas donaša dober sad. Vrli naš učitelj M. Kosič sklicuje naše kmete ob nedeljah popoldne in jim z lepo in čisto slovensko besedo razlaga važnost umnega kmetovanja. Včeraj smo zopet imeli priliko opazovati na obrazih mnogobrojno zbranih gospodarjev in mladenčev, kako marljivo so poslušali tehtne njegove besede o veliki napaki in škodi, če kmetijstvo ostaja pri starem kopitu. Zanimivo je bilo videti, kako je mnogo poslušalcev smehljalje se prikimovalo učitelju, kedar jim je kako grenko a resnično v obraz povedal in jih naravnost grajal; vsem se je videla zadovoljnost na obrazih, ktera nam je porok najboljšega vspeha pri našem ukaželnem ljudstvu; žalibog, da je zanemarjano bilo v vsakem obziru toliko let! Ljudstvo naše je zdravo na duši in telesu in ne mara niti za nemčurje niti za Lahone, pa se nas tudi še niso lotili. Paziti pa vendar moramo, ako se pri nas blagostanje pomnoži, da se ne vgnjezdi, kakor drugod, kaka tuja pošast, ktera bi utegnila tudi tukaj ongaviti za „laško kraljestvo“. Saj že škilijo po krepkem našem narodu. — Kakor pa sem dopis svoj začel s slavo Potockemu, za ktereга bi bili radi vse druge ministre dali, da bi bil le on ostal, tako naj dopis končam s hvalo učitelja našega. Le naprej tako! le naprej!

Iz Matarijske nadžupanije na Primorskem. — Kar so drage nam „Novice“ pisale v listu 5., tudi jaz popolnoma potrjujem. To je resnica. Gosp. Koželj ima nepozabljive zasluge za sadjerejo našo, — hvala mu srčna! Da pa je tudi gosp. farman naše ljudi večkrat nagovarjal, naj se poprimejo koristne sadjereje, je gotovo. Da bi pa kdo od g. farmana več tirjal, ne bilo bi prav, kajti bolan na obeh nogah, ne more okoli kmetov hoditi in jim drevesa žlahniti. Potrebna bi nam pa bila čitalnica, da bi se kmetje v gospodarstvu in družih vednostih bolj izobrazili. Naj bi se nam tedaj ta ljubeznjiva hčerka majke Slave na matarijski zemlji porodila! Toraj možaki matarijski! Vas milo prosim, kažite, da ste mož beseda, in da Vaše obljube niso puhlo besedovanje. Da se pa to doseže, pred vsem je treba, da si bratovsko roke podamo in da zložno stopamo naprej; kajti sloga jači, a nesloga tlači.

Eden v imenu več družih.

Iz Gorice 2. sveč. (*Kmetijska šola*) se je tedaj pri nas začela. Število vpisanih je očiten dokaz žive potrebe njene; vpisanih je 40 rednih učencev in 30 učiteljskih pripravnikov, ki vsaki teden po 5 ur kmetijstvo poslušajo. Med temi je iz pripravnštva 16 Slovencev in 14 Lahov, 14 Lahov v nižem italijanskem oddelku, 13 pa v višem, Slovencev je v nižem slovenskem oddelku 5, 8 pa v višem, tedaj je s pripravniki vred Slovencev 29. Da je Italijanov več, prihaja med drugim tudi od tod, ker so občine v Furlaniji napravile 8 ustanov po 100 do 150 gold., ktere so se mladenčem podelile, da obiskujejo našo šolo. Žalibog! da za Slovence ni nobene ustanove!

Iz Idrije 30. jan. — Bralcem „Novic“ je že znana naša sijajna zmaga o volitvi deželnega poslanca. Kako strašno je ta zmaga razkačila ljubljanski „Tagblatt“, kazal je cel lajtartikel poln navadnega njegovega orožja obrekovanja in laži. Ni vreden, da bi mu brco dali. — Naj povem raji, kako lepo je v nedeljo tukajšnja čital-

nica spomin Vodnika obhajala. Vesela igra „Bob iz Kranja“ se je lepo vršila; gromovita hvala obilo zbrana občinstva bila je zaslužno povračilo izvrstni predstavi. Igri je sledila deklamacija, in po njej dvogovor: „Rodoljubja zmaga“, v katerem sta se odlikovala „Ljudmila“ in „Janko“. Po teh predstavah je bil ples in med plesom tombola. — Ne morem si kaj, da bi končno ne omenil gledišnega, z novimi, lepo malanimi kolisami okinčanega odra, ki smo ga pri tej veselici s toliko radostjo opazovali. Čast in hvala tedaj vrlemu odboru in še posebno g. tajniku za neutrudljivo prizadevo, da društvo svojemu namenu čedalje bolj zadostuje. Da je tukajšnje ljudstvo, skoraj iz vseh stanov, za narodne veselice in sploh za narodno reč živo vneto, to nam je zopet mnogoštevilno občinstvo pri bivši besedi očitno kazalo. Živeli idrijski domorodci!

Iz Starega Trga na Notranjskem. — Po mnogih ovirah se je vendar posrečilo tukajšnjim rodoljubom, da so v nedeljo 30. dne u. m. napravili veselico, ktera se je pričela z deklamacijo „Parobrod“ po g. Pianeckem v občno zadovoljnost vseh poslušalcev. — Po deklamaciji je govoril g. Fr. Padar in navdušil vso skupščino prav do živega. Za tem je sledila glediščina igra „Strup“, dobro izpeljana posebno v glavnih rolah. Nazočih je bilo nad 100 in mnogo imenitnih oseb, med tem tudi vnanji iz Rakeka, Cerknice itd. — Po igri pa je bil ples, pri katerem se je mladina sukala do polnoči in še čez, drugi pa so si pri dobri kapljici z napitnicami otožna srca razveseljevali; posebno napitnica znane domoljuba g. dr. Dolenca je vsem poslušalcem globoko v srca segla; zahvalil se je odboru za napravljeno veselico vkljub vsem zaprekam. Tako vsem na veliko veselje smo imeli v Starem trgu prvo narodno slovesnost; naj bi se kmalu iz nje rodila čitalnica!

Domoljub.

Iz Gorenskega 30. jan. (*Tudi en košček iz nove ère.* — Konec.) Ne spleča se še govoriti o izvanrednih zgodovinskih in etimologičnih vedah komisarjevih v oziru našega naroda in jezika, kajti če trdi človek, da deželo in osebna in krajna lastna imena od Nemcev imamo, naj ga „Brencelj“ vzame na precep. Zato raji povem še kaj od družega dneva našega popisovanja, ktero je veljalo domačemu kraju. Če se je g. komisar že prejšnji dan mogel prepričati, koliko so mu pomagale farne matrike, bilo je saj pričakovati, da bode drugi dan to pomoč tem hvaležniše spoznal, kolikor zamudniše in težavniše se je kazalo delo zavoljo obilnega števila gostačev, ki se kot miši vedno selijo in kot zajci radi ženijo. Kaj pomagajo tukaj že nad 12 let stari uradni zapisniki? A vendar z enakim pedantizmom začne svoje delo, tako, da sem zopet moral matrično pomoč vsiliti. Al — naj občuduje svet komisarjevo hvaležnost! Ko ravno ne gledam diurnistu na prste, ali mojemu narekovanju dohaja ali ne, zarenči kot strela iz jasnega neba mogočni gospod: „No, no! das geht nicht so schnell; hier habe ich zu befehlen“ itd. Še le, ko ga zavrnem, da v mojem narekovanju zastonj išče vzroka razžaljenja, — kar pa se besede „befehlen“ tiče, naj ne pozabi, da nadomestujem od njegove oblasti neodvisen urad, ki dela celó brez dijetov, in če tega ne pripozná, da vse raje popustim in grém domú, se je močicelj toliko utolažiti blagovolil, da se je moglo v odločenem času, da-siravno po nočnem delovanju, popisovanje dokončati. — Naj ta črtica iz mojega življenja dokaže svetu, kako absolutistično v naši deželici s svojimi perutami še frfetá nad nami oholi birokratizem. Da se tako godí že na zelenem lesu, koliko hujše na suhem, ki ima plašnega kmeta pred seboj!

Dotični župnik.

Iz Ljubljane. (*V seji odbora družbe kmetijske 6. dan t. m.*) je prvokrat prišel po sklepu presv. cesarja od 15. dne p. m. za predsednika potrjeni deželni glavar pl. dr. Karol Wurzbach. Podpredsednik dr. Costa ga je predstavil odboru. Novi predsednik pozdravlja s prijaznimi besedami odbor zagotavlja, da rad prevzame častno opravilstvo in da se bode srečnega čutil, ako svojemu poslu zadostuje tako, kakor je zadostoval začasni voditelj dr. Costa, kateri če tudi ni zemljišk posestnik, je vendar cel mož bil tudi na tem mestu. — Potem bere dr. Costa načrt zahvalnice, ki jo kmetijska družba pošlje mnogozaslužnemu ministru grofu Potockemu, ki je žalibog se odpovedal ministerstvu. Zahvalno pismo se noglasno sprejme. *) — Zdaj poroča društveni tajnik dr. Jan. Bleiweis o mnogih zadevah, ki jih je odbor rešil tako-le: v vladno komisijo zaradi sadje- in vinorejske šole v Vipavi, kateri je ministerstvo kmetijstva obljubilo državno podporo, pošlje družba dr. J. Bleiweis-a, dr. Orla in Fr. Schollmajer-a kot svoje zastopnike, za zastopnika kmetijske družbe pa pri deželni komisiji, ki se je ustanovila za povzdigo konjereje na Kranjskem, je odbor izvolil odbornika Jožefa Seunig-a (tej komisiji, ktera se prične prihodnji mesec, je baron Mihael Zois predsednik, prisedniki so jej pa: en vladen komisár, en vojašk poveljnik, dr. Jan. Beiweis, dr. Razlag in grajščak Jož. Seunig); — na vprašanje se je odgovorilo c. kr. finančni direkciji, da tudi za pospéh kranjske vinoreje je želeti, da se prodaja žlahnejšega kranjskega vina v steklenicah (flaskah) do 10 poličev ali 10 masličev oprosti davka; — vabila kmetijske družbe bukovinske in štajarske k razstavama, ki bote letos v Črnovicah in v Gradcu, se razglasijo po časnikih; — po želji c. kr. deželne vlade se je sestavil poduk, kako ravnati v gozdih in sadnih vrtilih z drevjem, ktero je letošnji sneg polomil, — prošnjo županije Vrh za dovoljenje sejmov bode odbor priporočil vladi, da jo vsliši; — na oglase, ki so došli iz dežele družbi kmetijski, se bo naročilo 52 mernikov ruskega (rigajškega) lanú; — za ude v družbo so bili sprejeti rudarski glavar Trinker, fajmošter A. Krčon v Rudniku in kaplan Jan. Žan v bohinjski Bistrici.

— (*Iz deželnega odbora*). Po zaslišanji predstojnikov vseh uradnij, ki stojé pod deželnim odborom, in po natančnem in vsestranskem prevdarku vseh razmér, da se zadostuje pravici slovenskega jezika, a vendar materialnemu deželnemu pridu škoda ne godí, je deželni odbor, izvršivši nalogo, ki jo je prejel od poslednjega deželnega zbora zaradi vpeljave slovenskega jezika v omenjene uradnije, v seji 4. dne t. m. sklenil sledeče:

Od 1. marca t. l. počenši je slovenski jezik uradni jezik v vseh uradnijah deželnega zastopa. Izjeme od tega pravila so sledeče: 1) Vložni vpisnik je, kakor je vloga slovenska ali nemška, slovenski ali nemški. 2) Nemško se na Kranjskem piše nemškim občinam, vojaškim uradnijam in pa takim privatnikom, o katerih se za gotovo vé, da ne umejo slovenskega jezika, — zunaj Kranjskega se nemško dopisuje vsem uradnijam, le deželnemu odboru goriškemu in uradnijam trojedne kraljevine slovensko. 3) Nemške vloge strank in uradnij se rešujejo nemški. 4) Sejini zapisniki deželnega odbora so slovenski ali nemški, kakor je sporočilo odbornikovo slovensko ali nemško. 5) V opravilstvih, ki tičejo zaklad zemljiške odveze in posilno delalnico, je uradni jezik nemški. 6) Deželnemu računarstvu je v vseh administrativnih opravilih uradni jezik sloven-

*) Drugi pot prinesemo zahvalnico celo.

ski, v kontrolnem uradovanju pa za zdaj in sicer do marca meseca 1871. leta nemški, od marca 1871. leta počenši bode slovenski; med časom bode deželni odbor po posebni komisiji za to skrbel, da se računstvu in in blagajnici potrebno imenstvo (terminologija) določno ustanovi. 7) Proračuni različnih zakladov, ki se deželnemu zboru predložijo, kakor tudi računski sklepi ustanovnih zakladov so slovensko-nemški. 8) Uradovanje deželne blagajnice je v vsem, razun opravitstva v zakladu zemljiške odveze, slovensko. 9) Deželnemu dobrodejnemu zavodu (bolnišnici, porodnišnici in norišnici) veljajo za vredovanje z uradnijami in strankami v deželi in zunaj dežele zarad rabe slovenskega in nemškega jezika ista pravila, ki so navedena pod pismenkama 2) in 3). — Kar se tiče mnogobrojnih obrazcev (formularov) v različnih pisarnicah, je odbor vsacemu odločil ali samo slovenske ali slovensko-nemške ali le nemške napise.

V seji 5. dne t. m. je bil na vabilo c. kr. deželne vlade, naj bi tudi deželni odbor svojega zastopnika poslal v novo ustanovljeno deželno komisijo o konjerejnih zadevah, izvoljen odbornika-namestnik dr. Razlag, ki je zemljišk posestnik in izveden v gospodarskih zadevah. — V isti seji je došla deželnemu odboru tožba ljubljanske mestne občine, ki toži deželni zastop pri c. kr. državni sodnji, da po krivici že več let plačuje za revne mestne bolnike v ljubljansko bolnišnico sprejete, nasproti temu, da druge občine po deželi ne odrajujejo nič za svoje siromaške bolnike. Celi kup tožnih pisem se je izročil advokatu dr. Costi, naj na podlagi vladnih ukazov opraviči zahteve deželnega zastopa.

Iz seje 29. dne p. m. imamo dodati še to, da c. kr. predsedstvo deželne vlade vsled sklepa deželnega zbora od 13. okt. l. l., naj bi se od deželne vlade zahtevalo, da svoje predloge deželnemu zboru prinese poleg nemškega tudi v slovenskem jeziku, je z dopisom od 21. dne p. m. naznanilo deželnemu odboru to, da je minister notranjih oprav po dogovoru z drugimi ministri z odpisom od 1. jan. t. l. naročil deželni vladi, naj kolikor mogoče skrbi za to, da predloge deželne vlade dohajajo deželnemu zboru tudi v slovenskem jeziku. — Od sl. c. kr. deželne vlade senadjamo, da ravnopravnosti narodne ne bode, kakor gosp. minister notranjih oprav, delila „nach Thunlichkeit“, ampak da bode ravnala popolnoma ravnopravno; saj prav za prav bi narobe pravo bilo, to je, predloge deželnemu zboru morale bi biti slovenske, „nach Thunlichkeit“ naj bodo tudi nemške. Ravnopravnost za slovenski jezik je še zmirom prava „Zangengeburt“!

— (Letni zbor političnega društva „Slovenije“) je bil, kakor smo zadnjič rekli, 27. dan u. m. Predsedoval mu je gosp. dr. Jan. Bleiweis, cesarski komisar pa je bil gosp. Gutman, 1. magistratni svetnik. Prvo sednik pozdravlja zbor, ter omenja važnejša opravila preteklega leta — prvega, kar obstoji društvo „Slovenija“. Naključba je nanese, da je lani bilo mnogo in to zelo važnih volitev v deželi: volitve 3 deželnih poslancev v 11 okrajih, in pa volitve v kupčijsko-obrtnijsko zbornico s 12.000 volilci po celi deželi. Odbor „Slovenije“ je vodil vse te volitve in narod naš je izvolil vse tiste možé, kateri so bili po društvu priporočani. S tem je zavarovana narodna večina v dež. zboru in v zbornici kupčijsko-obrtnijski. Koliko važnost za deželo ima taka večina, to čutimo mi, kakor čutijo nasprotniki naši tako živo, da lahko rečemo, da s tem smo dosegli to, kar daje društvu našemu največjo veljavo. Naj bi bili v zborih vsak teden še tako živahno besedovali, politikovali in sklepali, adres pisali na kupe itd., pa bi bili padli pri volitvah, žalostna bi bila

majka Slava. Z ozirom na tako srečni izid volitev misli predsednik, da društvo „Slovenija“ le svojo dolžnost spolni, ako za zaupanje, ki ga je narod naš djanško skazal društvu, občni zbor mu izrekuje očitno zahvalo. — Drugo važno delo, ki ga je društvo izvršilo preteklo leto, bil je Vižmarski tabor — oni velikanski tabor, kterega se je udeležilo nad 30.000 naroda našega, in ki je v tej ogromni množini osupnil nasprotnike naše tako, da čeravno se je od konca do kraja vršil v mejah postavnih, mirno in v najlepšem redu, brez najmanjšega ugovora dveh cesarskih komisarjev, so ga — ker družega niso mogli — zagrizeni nasprotniki vsacega narodnega gibanja, da-si tudi se sami sebe „liberalce“ zmirjajo, razglašali za Pandorino pušico, iz ktere so skočila po deželi vsake baže hudo delstva! Ker je ta tabor po tolikem udeležtvu res historičen, vreden bi bil po mislih predsednikovih spominka; zato naj bi občni zbor tudi na to stvar svojo pozornost obrnil. Gledé na vse to, kar je odboru mnogo mnogo dela dalo — tako sklepa predsednik svoj govor — stopi danes Vaš odbor pred občni zbor zadovoljnega srca s tem, kar je dovršil, kajti, kakor pravi domoljub si le v delu, a ne v besedovanju išče zadovoljnosti, tako tudi se življenje društva najbolj kaže v delovanju, in to vzlasti v važnih momentih. (Dobro klici.)

Tajnik društveni Jan. Murnik bere obširno sporočilo o delovanju „Slovenije“, ktero se bode natisnilo in družbenikom izročilo. Iz tega sporočila se je razvidelo, da je odbor v preteklem letu imel 56 sej, v kterih so se izvrševale vse naloge, ki jih je prejel od občnih zborov, in da udov šteje društvo „Slovenije“ zdaj 700.

Po končanem sporočilu tajnikovem poprime besedo gosp. dr. E. H. Costa in predlaga, naj občni zbor izreče zahvalo narodnim volilcem ljubljanskega mesta, kterim o mestnih volitvah glas „Slovenije“ ni bil glas vpijočega v puščavi, potem volilcem deželnih volilnih okrajev in volilcem kupčijske in obrtnijske zbornice, in zahvalnica naj se razglasi po časnikih. Predlog se soglasno sprejme, isto tako tudi predlog g. Jož. Debevca: naj se zahvala izreče tudi idrijskim volilcem.

Sprejme se potem tudi predlog g. dr. J. Poklukarja, kterega je podpiral g. dr. Costa, naj se napravi iz ostalega za tabor nabranega denarja blizo Vižmarjev tabora vreden spominek.

Potem se je volil nov odbor; izvoljeni so bili gospodje: dr. Jan. Bleiweis, dr. E. H. Costa, dr. Jan. Ahačič, Peter Kozler, Jan. Murnik, M. Pakič, dr. Poklukar, A. Perme, dr. Razlag in Fr. Ks. Sovan stareji.

Predlogi posamesnih društvenikov so sledili v tej-le vrsti:

Dr. E. Costa poprime besedo ter prevdarja politični stan Avstrije. Resni časi — pravi — so nastopili, kteri bodo odločili osodo našo za delj ali manj časa. Čudno je to, da v 10 letih, kar je Njegovo Veličanstvo Avstriji podelilo ustavo, se je o ustavi več premenjalo, kakor na angležki ustavi v 500 letih. Malo smo imeli veselih trenutkov. Eden taci bil je z diplomom oktobersko, al brzo jo je oslabil Schmerling s patentom februarskim, da je to, kar diploma ponuja deželnim zborom, stisnil v državni zbor. Schmerling je padel, in spet se je z Belkredijem prikazal nenemškim narodom avstrijskim veselejši trenutek, — al zginul je kmalu, ker Belkredi je imel premalo srčnosti. Spodrinil ga je državnik, kteri prisedši iz tujstva, je Avstrijo postavil tako, da je še celó ime izgubila. Zdaj se namerava zopet prememba ustave, da bi se še bolj na oltar posadil centralizem, to so direktne volitve v državni zbor. To so žalostni časi — časi ledene zime v

ustavnem našem življenju. Vendar tudi zdaj vidimo nekatere vejice, ki kažejo, da pride mila pomlad slovanskim narodom v Avstriji. Ena teh vejic je brošura Fischhofova, od 1848. l. slavnoznanega politikarja. Ona gotovo ne ostane brez vspeha. Čakati, se vé, da moramo dolgo, al pomisliti je, da zgodovina narodov se šteje le po stoletjih. Druga zelena vejica je spominica bivše ministerske manjšine, ki ne ostane glas vpijočega v puščavi. Obupali so nekteri politikarji že o Avstriji; al jaz nisem taci hudih misli: Avstrija mora obstati, ker je potrebna država Evropi zaradi ravnotežja in ker ni druge države v kateri bi narodi avstrijski tako lahko enakopravno živeli. Zmagala bode toraj gotovo tudi v Avstriji prava svoboda vsem narodom. Te misli so krepko zagovarjali v zbornici poslancev naši državni poslanci Toman, Svetec, Črne, in zaradi tega predlagam: naj občni zbor sklene zahvalnico našim vrlim poslancem. — Enoglasno se sprejme ta predlog.

Dr. Karol Bleiweis nasvetuje, naj odbor dela priprave, da se letošnjo spomlad napravi tabor na Dolenskem. — Predlog se soglasno sprejme.

Gosp. Kreč stavi predlog, naj se napravi in pošlje našim državnim poslancem na Dunaj dobro utemeljena spomenica za zedinjeno Slovenijo, s prošnjo, da jo izročé po okoliščinah in po svoji previdnosti ali državnemu ministerstvu ali zbornici državnih poslancev. — Predlog se sprejme soglasno.

Isti govornik stavi predlog: odboru „Slovenije“ se daje nalog, da si pridobi po deželi za vsak veči kraj sposobne in poštene možake izmed družbenikov svojih, ki mu od časa do časa o vseh važnejših dogodbah javnega življenja, o napredovanju ljudske omike in narodne zavednosti posebno o javnih zadevah in narodno političnem življenju poročajo. Na podlagi teh sporočil bode mogel odbor veliko uspešneje delovati v svojem poklicu za brambo narodnih pravic. V prihodnjem občnem zboru pa naj odbor poroča o izpeljavi in vspehu tega sklepa. — Tudi ta predlog se sprejme soglasno.

Dalje stavi g. Kreč še sledeči predlog: Odboru „Slovenije“ se nalaga, da poizvede iz vseh slovenskih krajev, ktere županije uradujejo v domačem (slovenskem) jeziku, in ktere ne, in kaj je najpoglavitejši zadržek, da ne uradujejo vse županije tako. Ker se imajo pa napraviti velike županije z najmanj po 3000 duš, naj poizvede odbor za take ljudi, ki bi bili sposobni, pisalna opravila novih velikih županij v slovenskem jeziku opravljati, in naj, kedar pride čas za to, take ljudi priporoča za županijske tajnike ali pisarje, da se ne vrinejo nemškutarski zakotni pisarji v županijske službe, ki bi v vsakem obziru občinam in narodu mnogo škode napravili. — Ko se je v debati, ki je na ta predlog sledila, dokazalo, da taki obširni nalogi nobeno društvo ne more kos biti, pri glasovanju ni obveljal ta predlog.

Gosp. Regali razodeva željo, naj bi vsak mesec bil občni zbor. Dr. Costa pravi, da odbor bode rad sklicaval še več občnih zborov, ako mu družbeniki dadó gradiva. Gosp. A. Jentl misli, da naj bi zbori ugajali izomiki politični mladine naše. Predsednik dr. J. Bleiweis omenja, da preteklo leto razun g. Regali-a mu noben družbenik ni predloga ponudil za občni zbor; g. Regali-jev predlog pa se je po njegovi želji veljavno rešil na drugi poti. V obče je predsednikova misel ta, da društvo naše ni potrebno za to, da bi se šopirilo z velikim besedovanjem, ampak da delamo na korist domovini. Delo in zmiraj le delo je to, po čemur se spoznava pravi rodoljub. Zato tudi je razločevanje med „Mlado“ in „Staroslovenci“ pri nas prazna be-

seda, dokler se ne vé, kaj da je program unih. „Tagblatt“ je voditelje Slovencev poprej imenoval zmirom le „Ultra-Slovenen“, zdaj jih imenuje „klerikalce“, s kterimi porazumljenje nikakor ni mogoče; „Mladoslovenem“ je pa „klerikalna“ vrata nekoliko odprta puščal, češ, da s temi bi se dala že beseda govoriti. Vendar se nikoli ni razjasnil razloček, in to tem manj, ker so nekteri „stari“ Slovenci potuhnjeni „Mladoslovenci“, nasproti pa mnogi „mladi“ Slovenci v svojem mišljenju odločni „Staroslovenci“. Blagor in čast domovine naj bode načelo vsacemu Slovencu, — na blagor in čast jej pa delati in prav marljivo delati in delati v lepi slogi na različnih potih, to bodi od zora do mraka skrb vsacemu domoljubu. Kdor družega ne zná kot v vsem le nasprotovati in seme nesloge sejati, on podkupljen ali nepodkupljen dela za vrage naše. Zato je sklenil predsednik govor svoj — jaz ne delam nikakoršnega družega razločka med Slovenci kakor tega: ali so delalni ali nedelalni.

Ko noben predlog ni prišel več na vrsto, je bil konec seje ob 9. uri. Razdelilo se je v tem zboru nekoliko načrtov Vodnikovega spominka, ki je natisnjen v 2000 iztisih, in se razpošlje po vsem Slovenskem z vabilom za doneske.

— (Maša, ki se je v stolni cerkvi) pela v nedeljo od 60 pevcev in pevk, bila je odlična na vsako stran. Da izurjeni pevci lepo pojó, to ni nič novega; al novo je bilo to, da je 20 dečkov, ki jih pevovodja Förster še le 4 mesece uči cerkvenega petja, prav dobro izpolnilo svojo nalogo. Po teh fantičih, izmed kterih bodo kadaj mnogi duhovniki ali učitelji ljudskih šol, se za prihodnost odgojajo cerkvi izurjeni pevci; taka šola je prava matica lepega petja, ktero je cerkvi gotovo bolj pristojno kakor navadni godčevski dideldumdej, ki se je iz teatra vgnezdil v cerkve. Kar pa še sicer tiče drugo petje v nedeljo, vršilo se je v vseh razdelkih do pičice natančno. V samospevih so se posebno odlikovali pl. gospodičina Neugebauerjeva, gospá Prükerjeva in gosp. V. Valenta, al tudi pevci in pevke čveterospevov zaslužijo očitno pohvalo, kakor tudi ves zbor. O kompozicijah Palestrinovich in Wittovich ni nam treba nič govoriti, kajti ves svet vé, da sta mojstra v kompozicijah cerkvenih; al čestitati moramo g. Försterju o tej njegovi novi maši, ki smo jo danes prvič čuli. Slovesna „Gloria“, „Agnus dei“ poln božjega duhá, „Credo“ zaradi dolzega teksta lepo razdeljen v samospeve in zbor, mirno-pobožni „Benedictus“ in veličastni „Sanctus“ — to vse so skladbe, ktere častno pričajo o Försterjevem talentu za cerkveno petje. Le tako naprej! in stolna naša cerkev stopi kmalu v vrsto onih velikih cerkev, v kterih se sliši muzika, dostojna svetišča Božjega.

— (Vodnikova „beseda“) 2. dan t. m. se je izvršila v čitalnici z občno pohvalo. Dav. Trstenjakova alegorija „Vodnik v Olimpu“ lepo izmišljena bila je tudi lepo igrana po gospodih Resmanu in Žagarju in po gospodičini Gorupovi. Za pol ure bilo je zbrano občinstvo res zamaknjeno v rajske kroge, kjer je čulo očeta Vodnika v pomenkih z Šimnom Jenkotom in Josipino Turnogradsko ter navdušeno pritrdilo besedi Vodnikovi, ki jo je zaklical na koncu igre: „že Slovenija ni zgubljena“. — Pevski del „besede“ pod vodstvom Försterjevim se je danes posebno izvrstno vršil; v samospevih smo občudovali krasne glase gospodičine pl. Neugebauerjeve in gospodov Medena in Kuralta, moški zbor pa je posebno s „Cigani“ vzbudil tako viharo pohvalo, da se je dvorana zibala. — Na plesu je bilo vse živo; škoda, da je prostora skor premalo bilo. Počastila so to veselico tudi c. kr. deželni predsednik pl. Conrad in deželni glavar pl. Wurzbach, in iz Pulja in Črnomlja

ste čitalnici pozdravljale Vodnikovo slovesnost po telegramih, ki sta bila s srčnimi živila-klici sprejeta.

— (*Iz plesa turnarjev*), ki je bil v saboto na strelišču, pripoveduje se od neke grofinje iz Radoljice, da je bila po vsej krasni obleki polna želoda. Gorenci, ako hrastovega semena potrebujejo za svoje gozde, zdaj saj vedó, kam se za-nj obrniti.

— (*Pustna naznanila.*) „Sokol“ bode razposlal v kratkem naznanilo, da bode pustni torek velika maškerada s plesom, h kateri bodo povabljeni tudi društveniki čitalnice in dramatičnega društva. Gospodičine in gospé kakor tudi gospodje naj že sedaj sestavijo svoje maske ali grupe.

— (*Pustna naznanila.*) Čitalnični odbor razpošlje vabilo, da bode prihodnji ples v saboto 12. dan t. m. Gospodičine in gospé se naprosijo, da pridejo v mali toiletti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Novo ministerstvo imamo. 7 tednov so za izpraznjene tri stole iskali ministrov, trkali so na vrata 3 Auerspergov, Kaisersfelda in družih glasovitih móž, — al nobeden ni maral za te stole, bojé se, da ne bi dolgo sedel na njih. Al ker sila kola lomi, vzeli so (minister Plener je sestavljal ministerstvo) 2 uradnika dr. Strehmajer-a in dr. Banhans-a iz ministerstva in pa generala tužnega spomina iz Dalmacije fml. Wagnerja. Sedanjemu ministerstvu predsednik je zdaj dr. Hasner, poprej minister za nauk in bogočastje. Mikale bralce naše bodo kratke životopisne črtice novih ministrov, — stare (dr. Giskro, dr. Herbst, dr. Brestelna in Plenerja) že tako predobro poznajo iz glasovite njihove spomenice. Ministerstva predsednik dr. Hasner je bil leta 1861. profesor v Pragi in vrednik vladinega časnika; poganjal se je takrat za federalizem in s pripomočjo dr. Riegerja in družih rodoljubov českih voljen je bil za poslanca v deželni zbor česki; čez leto in dan se je izneveril federalizmu in bil je z dušo in telesom Schmerlingov centralist; s Skenetom vred je pobijal izprva v posebnem pismu dvalizem; vendar kmalu se je dvalizmu v naročje vrgel in stoji zdaj dvalističnemu ministerstvu na čelu. To je zdaj prvi minister cislajtanski. — Dr. Banhans, izprva česke stranke, je tudi po njej prišel v deželni zbor in potem v državni zbor, kjer je slovó dal narodni stranki in se trdo vstopil med Nemce; ministru Giskri je posebno stregel in prišel je zasektionschefa v ministerstvo; ker je pa njega dni bil direktor grof Waldsteinovih grajščin, za kar mu one neki niso posebno hvaležne, so ga stari ministri nasvetovali za ministra kmetijstva — namesti Potockega! — Dr. Strehmayr, deželni poslanec in odbornik štajarski, je leta 1848. v Frankobrodu razvijal nemško zastavo z dr. Giskro vred; zdaj je minister nauka in bogočastja. O ministru vojaškem fml. Wagnerju ni treba veliko praviti; saj ga bralci naši poznajo iz nesrečnega boja v Dalmaciji. Povedati imamo le še to, da minister Giskra si je razun notranjih oprav privzel še policijo. — To tedaj so možje, ki imajo zdaj krmilo državno v svojih rokah. In kakošen program imajo ti gospodje? Spomenica petorice nam ga je razločno odkrila in ta je našim bralcem dobro znana; pretresal jo je dobro dr. Toman, beró pa o njej danes v govoru Svetčevem še marsikaj. Ko je ministerstva predsednik Hasner nove ministre predstavljal zbornici gosposki in zbornici poslancev, je sicer veliko govoril, al malo povedal; sem ter tje mu je všla kaka beseda, da bi

človek mislil, da je ministerstvu mar za to, da se narodi pomirijo, al prav odkritosrčnega ne najdeš nič v njegovih besedah, in kako tudi? — ministri, ki so spomenico večine podpisali in ki so glasovali za Tintijevo adresó, niso možje, ki bi vstregli zahtevam državopravnim in narodom. Al prav je, da je prišlo tako: naj nemški centralizem takraj Litave naredi poslednjo svojo skušnjo, kakor jo bode magjarizem naredil unkraj Litave. Na razvalinah nemškega centralizma bode se rodil federalizem, ki ne bode ne razrušil Avstrije, ampak jo mogočno vstvaril po zadovoljnosti njenih narodov. Do tistihmal — treba je mirno čakati.

Nemški svobodnjaki so že v zbornici poslancev začeli razvijati zastavo svoje svobode; dr. Rechbauer je že pridigoval zbornici poslancev, da Avstrija konec vzame, če ne obveljá vezajoči civilni zakon. Da zbornica poslancev sprejme ta predlog, ni dvombe. — Pretekli teden je sprejela tudi ministerski predlog, da, kdor zaostane s plačilom davka, mora zamudne obresti (činže) plačati, in sicer 6 od 100 gold., ki pa se bodo plačevali še le od 50 gold. ali več zastalega dolgá. — Govorilo se je, da bode ministerstvo za zdaj odložilo predlog zarad direktnih volitev v državni zbor; zdaj pa se sliši, da pride ta stvar kmalu na vrsto. Takrat pa tudi nastopi čas, da poslanci taci deželnih zborov, ki so bili zoper direktne volitve, nemudoma zapustijo državni zbor.

— General Rodić, ki je tako hitro pomiril Dalmacijo, je na Dunaj poklican, da poroča o svojem poslanstvu. Da blagi general ni storil vendar kakor to, kar je smel, je gotovo; al nova „Presse“ (organ Giskrov) in „Wehrzeitung“ ste strašno kričale nad njim, toliko da niste rekle: križajte ga! Mi pa smo si v svesti, da je Rodić ravnal v milostnem smislu cesarjevem.

Iz Vojaške granice. Mi nikakor nismo protivniki temu, da prestane Granica vojaška; al nasproti smemo in moramo svoj glas povzdigniti proti temu, da se s kronovino, ktera nad milijon prebivalcev šteje in ki je zmiraj zvesta bila cesarju svojemu in Avstriji, ravná kakor z blagom, ki ga jud na prodaj stavi. Vse občine, bodi-si mestne bodi-si selske, so v prošnjah, ki so jih poklonile cesarju, odkritosrčno se pritožile zoper to, da se na milo in nemilo ne žrtujejo Magjarom, ki so 1848. leta njih zakleti sovražniki bili. Odmev tužnih glasov od 22.000 vdov in sirot iz onega strašnega časa se še dandanes razlega v bližini dobro vajene armade od 100.000 mož. Tako nevaren je tukajšen stan, da je živo resnega prevdarka vreden! Pazite, da ne bo prepozno. — Če tako celó „Triesterica“ piše, razvidi se lahko, kako abotna je domišlija onih, katerim je Translajtanija že gotova.

Listnica vredništva. Gosp. Vr. v Tr: (po naključbi zakasnjeno): Vrstice, ki ste jih pripisali naročilnemu pismu in so nam kasneje prišle v roke, prosimo, da dopolnite z obširnejšim člankom; radi ga potem natisnemo. — Gosp. Čr. na Dunaji: Prejeli; pride prihodnjič vse. — Gosp. P. M. a C. v Gor: Tukajšnji samostan frančišk.

Žitna cena

v Kranji 31. januarja 1870.

Vagán pšenice 5 fl. 52. — rži 3 fl. 52. — ječmena — fl. —. — ovsa 2 fl. 30. — soršice 3 fl. 80. — ajde 3 fl. 20. — prosa 3 fl. 32. — krompirja 1 fl. 65. — fižola 3 fl. 20.

Kursi na Dunaji 8. februarja.

5% metaliki 60 fl. 50 kr. Ažijo srebra 120 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 70 fl. 50 kr. Cekini 5 fl. 80 kr.